

■ Наш Кодэкс

Комплексны. Актуальны. Сучасны

Лідзія МАЛЬЦАВА, дырэктар Гродзенскай абласной бібліятэкі імя Яўхіма Карскага:

— Тое, што ў нашай краіне прыняты першы ў СНД Кодэкс аб культуры, пацвярджае: сфера культуры знаходзіцца ў полі зроку нашага ўраду, нашай дзяржавы. Раней бібліятэчная справа рэгламентавалася вялікай колькасцю дакументаў, гэта ў тым ліку канцэпцыя развіцця бібліятэчнай справы, палажэнні аб бібліятэчнай справе і кразнаўчай дзейнасці. Цяпер жа пад адной вокладкай кодэкса мы маем самыя неабходныя дакументы, што вызначаюць адметнасці функцыянавання і перспектывы развіцця бібліятэчнай справы ў Беларусі.

Кодэкс яшчэ і тым каштоўны, што ён сучасны. Многія дакументы, якімі галіна кіравалася раней, былі ўстарэлыя. Мы, практыкі, доўгі час прасілі іх абнавіць. І цяпер я пабачыла, што кодэкс змяшчае абноўленыя варыянты тых дакументаў.

Вельмі добра, што кодэксам прадугледжваецца стварэнне Рэспубліканскага бібліятэчнага савета пры Міністэрстве культуры. Правільнае рашэнне, што гэты савет разам з практыкамі будзе ажыццяўляць падрыхтоўку прапаўноў па развіцці бібліятэчнай справы, вырашаць актуальныя праблемы, рэалізоўваць сумесныя культурныя праекты. Так, нядаўна ад Гродзенскай вобласці мы прапанавалі стварыць электронную бібліятэку рэдкіх выданняў нашай краіны. Думаю, што рэспуб-

ліканскі савет таксама можа гэтую справу каардынаваць і аб'ядноўваць дзейнасць розных устаноў. Калі збяруцца выдатныя спецыялісты бібліятэчнай справы, Міністэрства культуры, сумежных структур, яны змогуць аказаць вялікую дапамогу ў развіцці бібліятэк краіны.

Кодэксам устанаўліваюцца прававыя, арганізацыйныя, эканамічныя і сацыяльныя асновы бібліятэчнай справы. Тут усё прадугледжана: правядзенне мерапрыемстваў, камплектаванне фондаў, даецца азначэнне рэдкім выданням, нават адзначана заахвочванне спецыялістаў у галіне культуры. Вельмі важна таксама, што вялікае значэнне надаецца ў кодэксе захаванню культурных каштоўнасцяў, развіццю ўстаноў культуры. Істотна, што гэты комплексны дакумент прадугледжвае даступнасць дасягненняў культуры для насельніцтва краіны

■ Вернісаж

Каменныя дзівосы Зузаны Рудаўскай

Аўтарка гальштука для цырымоніі «Оскара» прывезла да нас «Белае прывітанне»

Адкрыццё выстаўкі славацкай мастачкі Зузаны Граус Рудаўскай «Дотык Славакіі. Малюнак. Аб'ект. Каштоўнасць» было прымеркавана да дзвюх істотных для Славакіі падзей: Дня канстытуцыі краіны (які сцвярджае, — 24 гады таму краіна аддзялілася ад Чэхіі і пачала самастойнае існаванне) і першаму ў гісторыі старшынству Славакіі ў Савецка-Еўрапейскага саюза, якое распачалося ў ліпені гэтага года.

Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Славакіі ў Беларусі Ёзэф Мігаш падкрэсліў, што гэтыя падзеі важныя для яго радзімы. Колькі слоў было сказана і пра развіццё стасункаў паміж нашымі краінамі: пасол згадаў Дні Славакіі, што праходзілі ў Віцебску падчас «Славянскага базару», Беларуска-славацкі прадпрымальніцкі форум. Намеснік міністра замежных спраў Беларусі Алена Купчына таксама завітала на ўрачыстае адкрыццё. Яна адзначыла: «Славакія — маладая незалежная краіна, якая мае вельмі глыбокія карані і традыцыі мастацтва. Менавіта на гэтых каранях вы грунтуеце сучаснае інавацыйнае мастацтва, што робіць яго надзвычай цікавым».

Фота Вікторыі АСКЕРА

Сапраўды, дэкаратыўна-прыкладное мастацтва Славакіі, якое прадставіла для беларусаў Зузана Рудаўска ў галерэі «Універсітэт культуры», — з'ява выключная. Яна працуе ў некалькіх самастойна вынайздзеных тэхніках, сумяшчае ў творчасці класічныя асновы з аўтарскім наватарствам і ніколі не забываецца пра навакольнае асяроддзе. Яе моцная светлая энергетыка адбіваецца ва ўсіх малюнках, аб'ектах, скульптурах, упрыгажэннях выстаўкі. Нездарма спадарыня Зузана надае шмат увагі матэрыялам, з якіх стварае свае аб'екты:

— Я павінна асабіста дакрануцца да матэрыялу, адчуць яго энергетыку, — тлумачыць свой падыход да справы мастачка. — Матэрыял ёсць натхненне, таму я заўсёды выкарыстоўваю толькі натуральныя камяні, металы, тканіны.

Зузана Рудаўска любіць падарожнічаць. Яе падарожжы дадаюць творчасці шмат карыснага: гэта і новыя камяні, выпадкова ўбачаныя ў маленькіх крамах па ўсім свеце, і новыя ідэі. Так, пасля візіту ў Японію ў арсенале мастачкі з'явіліся незвычайныя аб'ёмныя палотны з паперы ручнога вырабу. Штуршком для распрацоўкі такой тэхнікі стала наведванне японскай вёсачкі, дзе сяляне традыцыйна займаліся папярвай вытворчасцю.

Работы спадарыні Зузаны запатрабаваны не толькі ў межах галерэй і прыватных калекцый, але і ў штодзённым жыцці. Каштоўныя ўпрыгажэнні, якія на пачатку сваёй кар'еры мастачка рабіла выключна для сябе, хутка зацікавілі людзей. Цяпер ювелірнае майстэрства — яшчэ адзін напрамак яе дзейнасці, але кожны такі выраб унікальны і ў першую чаргу з'яўляецца творчым аб'ектам. Зузана Рудаўска мае дачыненне і да кіно: яна супрацоўнічала з кампаніяй Warner Brothers, а на пачатку 1990-х італьянскі акцёр і рэжысёр Роберта Бенія выйшаў на чырвоную дарожку «Оскара» у гальштуку з металу, які зрабіла для яго славацкая мастачка.

Беларусаў на выстаўцы чакае асаблівы падарунак: на адной са сцен галерэі «Універсітэт культуры» змешчана незвычайная карціна. «Белае прывітанне для Белай Русі» — такую назву мае твор, падрыхтаваны Зузанай Рудаўскай для нашай краіны падчас яе першага візіту ў 2002 годзе.

Дар'я ЧАРНЯЎСКАЯ

■ Пашана

ВЕЧНАСЦЬ ПАТРЫЯРХА

Скульптурнае ўвасабленне вобразу Свяцейшага Патрыярха Аляксія II уганаравана прэміяй Саюзнай дзяржавы ў галіне літаратуры і мастацтва

Прэмію Саюзнай дзяржавы ў галіне літаратуры і мастацтва сёлета атрымалі два беларускія аўтарскія калектывы. Адзін з іх, у складзе спевака Анатоля Ярмоленкі, кампазітара Алега Елісеева і паэта Івана Юркіна, да публічнасці і прадстаўлення на сцэне ўжо звыклі. Іх аўтарству належыць дыск з песнямі «Дзе каліна цвіла...». А вось іншая група творцаў — аўтар ідэі, архітэктар, протаіерэй, настаяцель Усіх-свяцкага прыхода ў Мінску Фёдар Поўны;

скульптар, прафесар, заслужаны дзеяч мастацтваў Рэспублікі Беларусь Уладзімір Слабодчыкаў; архітэктар, доктар культуралогіі, прафесар Ігар Марозаў — да шырокай увагі грамадскасці пакуль толькі прывыкае. Ды і нагода для атрымання ім прэміі не зусім гучная, грамадска-рэзанансная, а хутчэй глыбока-духоўная і сімвалічная. Менавіта гэты калектыв — аўтары і выканаўцы ідэі ўстаноўкі помніка Свяцейшаму Патрыярху Аляксію II у Мінску, каля храма Усіх Святых.

Фота Анатоля КІШЧУКА

размешчаны каля сабора, таму па задумцы архітэктара Ігара Марозава мы прыйшлі да ансамблевага рашэння, у якім спалучылі скульптуру з будынкам царквы. Атрымалася вельмі цікавае адкрыццё.

Уладзімір Слабодчыкаў з ахвотай распавядае пра задумку помніка і рэалізацыю ідэі, прыгадвае таксама і момант асвячэння фігуры патрыярха:

— Работа ішла досыць доўга, каля двух гадоў. Але праца падобнага маштабу ў галіне манументальнай скульптуры хутка не робіцца. Фігуру асвячаў Мітрапаліт Мінскі і Слуцкі Філарэт, ён прыехаў да нас у скульптурны камбінат. Было холадна. Помнік з гліны таксама нібыта выпраменьваў холад. І вось мітрапаліт падышоў да скульптуры, доўга яе вывучаў. Ён жа бачыў Аляксія II, помніцкі яго жывым. Потым наблізіўся, абняў гліняную фігуру, і стала неяк цяплей, я зразумеў, што наша работа легла яму на душу і спадабалася.

А паколькі гэты помнік атрымаў такую высокую між-дзяржаўную ўзнагароду, то можна казаць пра тое, што скульптура прыйшла да душы многім, у тым ліку экспертнай камісіі па прысуджэнні прэміі Саюзнай дзяржавы. Сам Уладзімір Слабодчыкаў кажа, што такое шырокае грамадскае прызнанне дае ўпэўненасць: творчасць рухаецца і развіваецца па правільным шляху. Ён кажа:

— У нашым асяроддзі гэтая прэмія лічыцца вельмі значнай, прэстыжнай. Яе ў свой час атрымлівалі Леанід Шчамялёў, Георгій Паплаўскі, Іван Міско, Міхаіл Савіцкі, Аляксей Дудараў. Узнагарода нават перасягае межы Беларусі, паказвае, што праект значны для ўсёй Саюзнай дзяржавы. Каб яе прысудзілі, работа павінна быць выканана на вельмі высокім узроўні. Прэмія пацвярджае: справы, якія ты робіш, успрымаюцца не толькі табой і вузкім колам, але і шырокай грамадскасцю, кіраўніцтвам дзяржавы. І тое, што прэмію падчас «Славянскага базару ў Віцебску» нам уручыў кіраўнік дзяржавы, паказала: яна значная для народа, кіраўніцтва краіны і для цябе асабіста.

Зрэшты, як прызначна майстар, з ліку іншых сваіх работ фігуру Свяцейшага Патрыярха Аляксія II ён не вылучае. Нават крыху жартуе на гэты конт:

— Калі ў сям'і пяцёра дзяцей, немагчыма выбраць самага любімага. Так і з работамі: калі ты аддаваў сябе працы, то ставішся да ўсіх скульптур аднолькава, іх нават параўнаць нельга. Кожны твор нечыі дарагі.

Марына ВЕСЯЛУХА.
vesialuha@zviazda.by

ЦІКАВА: Усяго ў свеце сёння налічваецца толькі тры помнікі Свяцейшаму Патрыярху Аляксію II. Першы быў устаноўлены ў Маскве, другі — у Таліне, трэці — у беларускай сталіцы. Аналагаў мінскай скульптуры пакуль не існуе.

характэрны стан я сам не мог. Калі пачаў глядзець глыбей, вывучаць вобраз, жыццё патрыярха, ён мяне вельмі ўразіў. Гэта быў няпросты чалавек, які рухаўся па сваім прызначэнні. Пры ім адбыліся значныя падзеі ў жыцці Рускай Праваслаўнай Царквы. Безумоўна, шмат спраў ён зрабіў настолькі пазітыўных, настолькі вялікіх, што гэта не магло не адлюстравана ў яго скульптурным вобразе.

У той жа час скульптар прызнаецца, што меў справу з увасабленнем не звычайнага чалавека, а Свяцейшага Патрыярха. Таму і ў прадстаўленні яго вобразу нельга было пазбегнуць пэўных кананічных патрабаванняў. Але выбар паказаць Аляксія II у манаскай расе замест поўнага патрыяршага адзення даў магчымасць зрабіць больш свабодныя пластычныя хады, больш увагі звярнуць на пошук стылістыкі, формы, пластыкі фігуры.

— Разам з тым варта памятаць, што гэтая скульптура — не проста помнік, які адзінока стаіць у пэўным месцы, — кажа Уладзімір Іванавіч. — Ён